

Jüpiter Neredesin?

Venüs geçişi kadar ender olmasa da bu ay da ilginç bir gök olayı var. Başlıktan da anlaşılacağı gibi, Ay ve Jüpiter gökyüzünde buluşuyor. Buluşmanın bir aşamasında yaklaşık bir saat süresince Jüpiter gözden kaybolacak. Çünkü Ay onun önünden geçecek.

Bir cisim diğerinin önünden geçerken onu tamamen örtbiliyorsa bu olaya "örtme" deniyor. Bize görece çok yakın olduğundan örtün cisim genelde Ay olur. Ay ve gezegenler gökyüzünde "tutulum çemberi" denen belli bir hat üzerinde bulunduğundan Ay-gezegen ya da gezegen-gezegen yakınlaşmaları da sık olur. Daha ender olmakla birlikte Ay gezegenleri örtülebilir de.

Gezegenlerin, Ay'ın ve Güneş'in tutulum çemberi denen bant üzerinde dolanması yörüngelerle ilgili. Bazı sapmalar olmakla birlikte gezegenlerin ve Ay'ın yörüngeleri aynı düzlemedir. Elinizde toplardan oluşan bir Güneş Sistemi modeli olduğunu hayal edin. Güneş'i temsil eden topu masanın ortasına koyar, gezegenleri de çevresine yerleştirip gezegenleri Güneş'in çevresinde dolandırırız, hepsi aynı düzlemede (masada) dolanmış olur.

Gezegenlerin yörünge düzlemi mükemmel olsaydı örtülmeleri çok sık görürdük. Ne var ki yörüngeler birbirleriyle küçük açılar yapar. Bu nedenle gezegenler ve Ay sık sık yakın görünmeler de örtülmeler çok sık olmaz. Ay ve Güneş

22 Mayıs 2007'de Ankara'dan çekilen bu fotoğrafta Sattürn Ay'ın arkasından çıkarken görülüyor.

tutulmalarının da sık olmayışının nedeni budur. Eğer yörüngeler tam olarak aynı düzlemede olsaydı her ay bir Ay bir de Güneş tutulması olurdu.

Jüpiter örtülmesinin ilginç yanlarından biri de örtülme başlangıcında uydularının birer birer Ay'ın arkasında kaybolmasını, örtülme biterken yine birer birer belirmelerini izlemek. Özellikle örtülmenin sonunda Jüpiter ve uyduları Ay'ın karanlık tarafından çıkacakları için bunu izlemek daha ilginç olacak.

Sırasıyla Europa, Io, Jüpiter, Ganymede ve Callisto Ay'ın arkasında birkaç dakika arayla kaybolacak. Bundan yaklaşık bir saat sonra yine aynı sırayla ama aralıklar biraz değişmiş olarak belirecekler.

Bildiğiniz gibi, Jüpiter'in dört büyük uydusu var ve bunları basit bir dürbünle görmek mümkün. Eğer bir dürbününüz varsa uyduların örtülmesini ve belirmesini izleyebilirsiniz.

18 Haziran 2007'de Venüs örtülmesinden önce gündüz gökyüzünde Ay ve Venüs.

Örtülmenin bitişi sırasında hava iyice aydınlanmış, Güneş doğmak üzere olacak. Bu nedenle Jüpiter'in Ay'ın arkasından çıkışını görmek biraz daha zor olacak. Ama bu, Jüpiter'i gündüz gökyüzünde görmek için bir fırsat. Eğer nereye bakacağınızı tam olarak bilerseniz Jüpiter'i Güneş gökyüzündeyken bile görebilirsiniz. Örtülmenin ardından Ay'la olan yakınlığı sayesinde Jüpiter gündüz gökyüzünde görülebilir. Yine bir dürbünle gözlem yaparsanız gezegeni çok daha kolay görebilirsiniz. Yalnız uydularını seçmek pek mümkün olmaz.

Jüpiter Ankara'da sabah saat 04:13'te kaybolacak, 5:19'da belirecek. Zamanlar gözlem yerinize göre birkaç dakika oynayacak. Örtülme zamanları ülkemizin güneyinde birkaç dakika daha erken, kuzeyindeyse daha geç olacak.

17 Temmuz'daki Jüpiter örtülmesinin başlangıç ve bitiş anlarını gösteren çizimler. Örtülme biterken hava iyice aydınlanmış olacak.

